

### บทที่ 3



#### วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ที่ได้รับรางวัลพระราชทาน สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

#### การเลือกกรณีศึกษา

ในการศึกษาเฉพาะกรณีครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ที่ได้รับรางวัลพระราชทาน สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 1 โรงเรียน เนื่องจากเป็นโรงเรียนเดียวในจำนวนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ที่ได้รับรางวัลพระราชทาน สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานครทั้งหมดที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาดีเด่น และโรงเรียนรางวัลพระราชทาน ตามเกณฑ์การประเมินตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยรางวัลพระราชทาน ปี พ.ศ. 2534 ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงครั้งล่าสุด อีกทั้งเป็นเกณฑ์ให้ความสำคัญแก่งานด้านวิชาการถึง 2 ด้านคือ ผลการเรียนและคุณลักษณะของนักเรียน ซึ่งเป็นผลจากการดำเนินงานวิชาการ และงานวิชาการโดยตรง

#### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. กลุ่มประชากรผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดทุกหมวดวิชา

2. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอน จะใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กล่าวคือ สุ่มจากครูผู้สอนทุกหมวดวิชาที่ทำการสอนทั้งระดับ ม.ต้น และม.ปลาย หมวดละ 2 คน

3. กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นตามกลุ่มอาชีพหลัก ๆ จำนวน 6 อาชีพ คือ รับราชการ รัฐวิสาหกิจ ธุรกิจส่วนตัว ลูกจ้าง ค้าขาย ทำงานบริษัท แล้วเลือกผู้ปกครองตามอาชีพเหล่านี้ทุกระดับชั้น ตั้งแต่ ม.1 - ม.6 อาชีพละ 1 คน

4. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน จะเลือกนักเรียนของผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง รายละเอียดของจำนวนผู้ให้ข้อมูลมีดังนี้

ผู้บริหารโรงเรียน	จำนวน	1 คน
ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ	จำนวน	1 คน
หัวหน้าหมวดวิชา	จำนวน	11 คน
ครูผู้สอน	จำนวน	22 คน
ผู้ปกครอง	จำนวน	36 คน
นักเรียน	จำนวน	36 คน
รวม	จำนวน	107 คน

#### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายอย่างประกอบกันคือ

1. การสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi - Structured Interview) ซึ่งมีกรอบแนวคำถามเพื่อสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย แต่ผู้วิจัยสามารถดัดแปลงข้อความของคำถามโดยให้คงความหมายเดิมและถามข้อไหนก่อนหรือหลังได้ตามสถานการณ์ เพื่อให้คำถามต่อเนื่องเป็นเรื่องเดียวกัน รวมทั้งยังสามารถตั้งคำถามข้อใหม่เพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2529) เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นรวม 4 ฉบับคือ แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู นักเรียน และ

ผู้ปกครอง ซึ่งในแต่ละแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานวิชาการ

2. การสังเกต ผู้วิจัยได้สังเกตสภาพทั่วไปของโรงเรียนด้านอาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ การจัดกิจกรรม และสังเกตการสอนของครูที่ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนและการใช้สื่อการเรียนการสอน ทั้งแบบการสังเกตสภาพทั่วไปของโรงเรียน แบบ สังเกตการสอน เป็นแบบบันทึกข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

3. การศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น แผนการ ปฏิบัติงานประจำปีของโรงเรียน ปฏิทินการปฏิบัติงาน บันทึกการประชุม คำสั่งของโรงเรียน เป็นต้น เพื่อให้เข้าใจการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียน แบบศึกษาเอกสารนี้มีลักษณะเป็นแบบ บันทึกข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

#### การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วสร้างเครื่องมือ
2. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ พิจารณาปรับปรุงเพื่อให้ครอบคลุมและเหมาะสมกับขอบเขตที่กำหนดไว้
3. นำเครื่องมือที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงจากอาจารย์ที่ปรึกษา ไปทดลองใช้เพื่อ ตรวจสอบความครอบคลุมและเหมาะสมกับขอบเขตที่กำหนดไว้
4. นำเครื่องมือที่ได้จากการทดลอง มาปรับปรุงแก้ไขร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้เหมาะสมและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
5. นำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการวิจัยต่อไป

## การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงกรมสามัญศึกษาเพื่อขอความร่วมมือในการวิจัย และขอนหนังสือจากกรมสามัญศึกษาถึงผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัย
2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารโรงเรียนด้วยตนเอง
3. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน 2538 ถึง เดือนมีนาคม 2539 การเก็บข้อมูลดำเนินการเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2538 เป็นระยะที่ผู้วิจัยทำการศึกษา สํารวจข้อมูล ติดต่อประสานงาน สร้างความคุ้นเคย ศึกษาเอกสารและหลักฐานต่างๆ

ระยะที่ 2 ระหว่างเดือนธันวาคม 2538 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ 2539 เป็นระยะที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานวิชาการ โดยใช้การสัมภาษณ์ การสังเกต และการศึกษาเอกสาร โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลในสนามทุกวันเวลาราชการ

ระยะที่ 3 ระหว่างเดือนมีนาคม 2539 เป็นระยะที่ผู้วิจัยทบทวน ตรวจสอบ และเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูลในส่วนต่างๆที่ได้ดำเนินการมาแล้วทั้งหมด

## การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานวิชาการ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ที่ได้รับรางวัลพระราชทาน สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา นอกจากนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมในแต่ละวัน และสร้างสมมติฐานชั่วคราว (Working hypothesis) ตลอดเวลาที่อยู่ในสนามและรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อพิสูจน์และตรวจสอบสมมติฐานดังกล่าว จากนั้นจึงสร้างข้อสรุปแล้วจึงรายงานเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานวิชาการ